

Česká školní inspekce

Jihomoravský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Brno, Svážná 9

Svážná 9/438, 634 00 Brno

Identifikátor školy: 600 108 015

Termín konání inspekce: 19. – 25. listopad 2003

Čj.:	12-1102/03-5099
Signatura:	kl2zx104

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v 1. – 5. ročníku základní školy (dále 1. stupeň ZŠ) v předmětech český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, matematika, prvouka a vlastivěda vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v 6. – 9. ročníku základní školy (dále 2. stupeň ZŠ) v předmětech český jazyk, anglický jazyk, matematika, přírodopis, chemie, fyzika, zeměpis, informatika, dějepis, občanská výchova, rodinná výchova, hudební výchova a tělesná výchova vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2003/2004
- ❖ výchovně-vzdělávací činnosti ve školní družině ve školním roce 2003/2004

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Brno, Svážná 9 se nachází uprostřed sídliště Nový Lískovec. Školní provoz zahájila 1. září 1992. Od 1. ledna 1994 je příspěvkovou organizací zřízenou Městskou částí Brno-Nový Lískovec se sídlem Oblá 75a, 634 00 Brno. Škola sdružuje základní školu s kapacitou 1050 žáků, školní družinu s kapacitou 220 žáků, školní jídelnu s kapacitou 1200 jídel a školní klub s kapacitou 130 žáků, který je zřízen od 1. září 2003. Vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ probíhá podle vzdělávacího programu Obecná škola č. j. 12035/97-20, na 2. stupni ZŠ je realizován vzdělávací program Základní škola č. j. 16 847/96-2. Ve třech třídách (IV. A, V. A, VI. A) se vyučuje podle učebního plánu vzdělávacího programu Základní škola pro třídy s rozšířeným vyučováním jazyků č. j. 16 333/96-22-21. Ve školním roce 2003/2004 navštěvuje školu 676 žáků v 28 třídách (14 tříd na 1. stupni, 14 tříd na 2. stupni). Ve školní družině, organizované v šesti odděleních, je zapsáno 143 žáků, ve školním klubu 130 žáků.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve školním roce 2003/2004 působí v základní škole 53 pedagogických pracovníků včetně ředitelky školy, která byla do funkce jmenována s účinností od 1. července 1996. Podmínky odborné a pedagogické způsobilosti svým vzděláním nespĺňují čtyři učitelé, pěti učitelům chybí pedagogická způsobilost pro výuku na 2. stupni ZŠ. Učitelka, která zastává funkci výchovného poradce déle než dva roky neabsolvovala ani nezačala kvalifikační studium pro výkon této funkce. Péče o žáky docházející do školní družiny je zajištěna šesti vychovatelkami, z nichž jedna nespĺňuje podmínky pedagogické způsobilosti pro vychovatele školských zařízení. Při přidělování úvazků vychází ředitelka z podmínek a potřeb školy, v rámci možností i z odborností jednotlivých vyučujících.

Ředitelka zpracovala vnitřní předpisy (řády, směrnice), jimiž se řídí organizace chodu školy. Organizační řád, který vypovídá o jejím vnitřním členění (úsek výchovně-vzdělávací,

ekonomický, správní), je vzhledem k velikosti školy funkční. Vymezuje postavení pracovníků na různých úrovních, včetně jejich povinností vyplývajících z vedení jim přiděleného úseku. Pravomoci a odpovědnost všech vedoucích pracovníků nejsou kromě oblasti kontroly jednoznačně stanoveny. Pracovní povinnosti mají zaměstnanci stanoveny v pracovních náplních v souladu se svým pracovním zařazením. V organizačním schématu chybí začlenění některých pracovních míst. Zavedený systém plánovaných a operativních porad zabezpečuje pravidelné předávání informací všem pracovníkům. Soustavným zdrojem informací pro pedagogické pracovníky je také nástěnka ve sborovně a zveřejněné pracovní plány školy. Přenos informací je operativní a funkční. Metodické orgány (metodické sdružení na 1. stupni a předmětové komise na 2. stupni) jsou ustanoveny. Jejich činnost je plánovaná a pravidelně vyhodnocovaná. Pro ředitelku jsou poradními orgány, které se podílejí na plánování a organizaci výchovně-vzdělávací činnosti školy, funkci metodickou a kontrolní plní pouze částečně.

Ředitelka školy uplatňuje spíše direktivní styl vedení zaměstnanců. V případě potřeby účelně využívá nástroje operativního řízení. Uvádění začínajících a nekvalifikovaných učitelů do pedagogické praxe není systematické. Nepedagogičtí pracovníci školy jsou motivováni především finančně, jejich vedení a hodnocení vychází z kontroly kvality a včasnosti provedení jejich práce. Kontrola výchovně-vzdělávací práce pedagogických pracovníků je realizována formou hospitační činnosti ředitelky a jejích zástupců. Výsledky hospitací jsou s jednotlivými učiteli projednávány, avšak využití pozitivních či negativních zjištění pro zkvalitňování výchovně-vzdělávací práce ostatních pedagogických zaměstnanců není z hospitačních záznamů ani z jiných materiálů zřejmé. Kontrola provozu školy je realizována ředitelkou a v případě zjištěných nedostatků jsou operativně přijímána opatření k nápravě. Plánování ředitelky v oblasti lidských zdrojů vychází z každoroční podrobné analýzy personálního zabezpečení výuky po zápisu do 1. ročníku a vzhledem k vysokému počtu kvalifikovaných pracovníků je efektivní. Další vzdělávání pedagogických pracovníků školy vedení školy umožňuje. Je realizováno na základě zájmu jednotlivých pracovníků a finančních možností školy. Učitelé nejsou vysíláni na vzdělávací akce v důsledku poznatků z hospitační činnosti, ale jejich účast na seminářích vychází z *Plánů vzdělávání učitelů*, který každý rok zpracovávají členové metodických orgánů. Systematické využívání informací a poznatků získaných na vzdělávacích akcích pro zkvalitňování výchovně-vzdělávací práce všech vyučujících není v praxi realizováno. Výchovně-vzdělávací práce jednotlivých pedagogických pracovníků školy je hodnocena při pohospitačních pohovorech. Pro přiznávání nadtarifních složek platu má ředitelka zpracována kritéria, se kterými byli všichni zaměstnanci seznámeni. Jednotlivá kritéria jsou, kromě kritérií pro příplatek za třídnictví, značně nekonkrétní. Výše osobních příplatků je nezdůvodněná, čímž se vytrácí motivační funkce jejich přidělování. K sebehodnocení zaměstnanci školy do doby konání inspekce vedeni nebyli. Hodnocení zaměstnanců nemělo na kvalitu jejich práce a jejich profesionální růst výrazně pozitivní vliv.

Personální podmínky školy mají celkově velmi dobrou úroveň.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Budova základní školy je tvořena vzájemně propojenými prostornými pavilony. Přiléhá k ní rozsáhlý sportovní areál využívaný pro výuku i mimoškolní činnosti žáků. Školní zahrada, jejíž součástí je také malý skleník, geopark a dendrologická naučná stezka, je účelně

využívána při výchovně-vzdělávací činnosti školy, pro odpočinek i relaxaci žáků. Víceúčelový kinosál v areálu školy je vhodně využíván pro pořádání kulturních akcí.

Účelné, netradiční uspořádání žákovského nábytku v prostorných třídách 1. stupně včetně umístění koberce v některých z nich poskytuje v tomto případě potřebný prostor pro realizaci skupinové práce, prvků dramatické výchovy, komunikaci i relaxaci. Různé typy didaktických pomůcek umístěných ve třídách a účelné využívání manipulativních učebních pomůcek ve vyučování zprostředkovávaly žákům dostatek trvalé i aktuální názornosti. Velmi dobrá, v některých případech až příkladná estetická úroveň tříd, podpořená zdařilými výtvarnými a někde i zdařilými projektovými pracemi žáků a vkusnou výzdobou působila motivačně a zároveň příznivě ovlivňovala pracovní prostředí ve třídách.

Výuka žáků na 2. stupni probíhá v kmenových a odborných učebnách. Některé původně odborné učebny jsou v současnosti v důsledku velkého počtu žáků využívány jako kmenové, takže nemohou plně sloužit svému účelu, což ztěžuje také přípravu učitelů na výuku. Kmenové učebny jsou méně podnětné pro výuku jednotlivých předmětů. Jako samostatné odborné učebny slouží pouze učebna cizích jazyků, informatiky a chemie. Jazyková učebna není speciálně vybavena zejména audio a videotechnikou, je prostorově menší, nachází se zde nástěnné gramatické tabule, mapy (v anglickém a německém jazyce) a počítač. Efektivní využívání dostupných pomůcek (slovníků, odborné literatury) přímo ve vyučování ztěžuje jejich uložení v kabinetech učitelů. Pro výuku informatiky, která je vyučována v rámci praktických činností, slouží dvě počítačové učebny. Novější disponuje kvalitními počítači propojenými do sítě, které umožňují připojení žáků na internet. (Deset počítačů bylo dodáno v rámci projektu INDOŠ, dalších pět si škola pořídila z vlastních zdrojů.) Ve druhé učebně jsou počítače starší (12 + 1), různě repasované. Jejich propojení do sítě je funkční. V obou učebnách je možnost tisku na laserové tiskárně. Instalovaný software umožňuje využití počítačů i ve výuce jiných předmětů a také pro potřeby žáků se specifickými vývojovými poruchami učení. Učebny zaměřené na výuku přírodovědných předmětů jsou vybaveny audiovizuální technikou. Samostatná učebna chemie není vybavena funkčními rozvody, chemická laboratoř využitelná pro praktické činnosti žáků je ve stádiu budování. Pro výuku hudební výchovy je ve škole vyhrazena jedna kmenová třída, ve které probíhají všechny hodiny hudební výchovy. Učebna je prostorná, esteticky vyzdobená, vybavená klavírem a audiotchnikou. Tělesná výchova probíhá ve dvou velmi dobře vybavených tělocvičnách, na hřištích s umělým povrchem, běžeckou dráhou a sektorem pro skok vysoký a daleký.

Žáci jsou ve všech předmětech vybaveni vhodnými učebnicemi. Další odborná i populárně naučná literatura včetně učebních pomůcek je k dispozici převážně v kabinetech. Ve vybavení kabinetů je dostatek učebních pomůcek, některé z nich jsou starší, ale funkční, takže umožňují zajistit názornost výuky i experimentální činnosti žáků. Metodické materiály a odborná literatura týkající se problematiky vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami učení jsou soustředěny ve specializované učebně. Ta je vybavena radiomagnetofonem, speciálními učebnicemi českého jazyka a matematiky, pracovními sešity, pracovními listy a cvičnými texty pro logopedii. K dispozici je také dostatek kompenzačních pomůcek.

Školní družina má ke své činnosti vyhrazenou jednu samostatnou místnost a hernu, jinak využívá třídy 1. stupně, které jsou k tomuto účelu částečně přizpůsobeny. Při některých aktivitách navštěvuje sportovní areál a další zařízení školy. Zařazování činností tvořivého charakteru je omezeno nedostatkem materiálového vybavení (výkresy, výtvarný a pracovní materiál, nové hry a pomůcky), i když se rodiče na jeho financování částečnou úhradou podílejí.

Vedení školy sleduje využívání materiálních zdrojů při hospitační činnosti. Plánováním v oblasti materiálně-technického zabezpečení výuky jednotlivých předmětů se zabývají především předmětové komise. Jejich návrhy jsou vedením školy koordinovány, ne vždy však

akceptovány. Škola umožňuje využívání svého zařízení také ostatním subjektům, kteří s ní úzce spolupracují.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti byly celkově velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Na 1. stupni ZŠ je vyučován vzdělávací program Obecná škola, na 2. stupni ZŠ vzdělávací program Základní škola. Ve třech třídách se uplatňuje učební plán vzdělávacího programu Základní škola pro třídy s rozšířeným vyučováním jazyků.

Individuální vzdělávací programy (dále IVP) pro integrované žáky jsou zpracovány, projednány s rodiči, výchovný poradce a speciální pedagog sledují jejich průběžné plnění.

Výchovně-vzdělávací činnost školní družiny navazuje na vzdělávací program školy.

Vzdělávací programy jsou realizovány v souladu s rozhodnutím o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Škola vyučuje podle platných učebních dokumentů. Časová dotace všech předmětů kontrolována podle předložených rozvrhů hodin pro 1. a 2. stupeň ZŠ platných pro školní rok 2003/2004 odpovídala učebním plánům realizovaných učebních dokumentů i sledované reálné výuce. Změna učebního plánu vzdělávacího programu Základní škola spočívající v rozšíření týdenního počtu vyučovacích hodin v 8. a 9. ročníku o jednu hodinu týdně je od září 2003 akceptována. Výuka hospitovaných předmětů probíhala podle daných učebních osnov. Úplně vedená dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání v základní škole i výchovně-vzdělávací činnost ve školní družině.

Výuka probíhá v souladu s učebními dokumenty vyučovaných vzdělávacích programů. Ve školní družině jsou realizovány činnosti vedoucí k účelnému využití volného času žáků v době mimo vyučování.

Kontrola plnění učebních osnov je průběžně prováděna při hospitační a kontrolní činnosti a v rámci ní se pravidelně vyhodnocuje.

Naplňování výchovně-vzdělávací práce ve školní družině je průběžně kontrolováno a vyhodnocováno. V případě zjištěných nedostatků jsou přijímána potřebná opatření.

Způsob prováděné kontroly je funkční a účinný.

Počet vyučovacích hodin v jednotlivých dnech i délka přestávek v předložených rozvrzích hodin odpovídají ustanovení příslušné vyhlášky s jednou výjimkou. Jedna skupina žáků VIII. B třídy, kteří si zvolili volitelný předmět konverzace z anglického jazyka, má jeden den v týdnu v jednom sledu sedm vyučovacích hodin, což je s příslušnou vyhláškou v rozporu. Rozvrh hodin je sestaven s ohledem na efektivní využívání odborných pracoven, sportovišť, dělení žáků na skupiny (výuka cizích jazyků a volitelných předmětů), což v některých případech nepříznivě ovlivňuje psychohygienu žáků.

V rámci činnosti školní družiny se vyváženě střídají odpočinkové, rekreační a zájmové aktivity. Režim školní družiny vychází z podmínek školy, potřeb žáků i z požadavků rodičů.

Řád školy obsahuje ustanovení daná příslušnou vyhláškou včetně práv žáků. Provozní řády odborných učeben a vnitřní řád školní družiny jsou účelně a funkčně zpracovány.

Informace o výsledcích vzdělávání a výchovy žáků jsou rodičům sdělovány prostřednictvím běžných prostředků přenosu informací (třídní schůzky, rozhovory s rodiči, žákovské knížky, písemné sdělení rodičům). Další informace o činnosti a organizaci školy mohou získat na webových stránkách školy.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu školy a činnosti školní družiny je funkční.

Výchovná poradkyně pomáhá žákům a jejich rodičům především v oblasti volby povolání. Předává jim podrobné informace, poskytuje konzultace a sleduje úspěšnost žáků při přijímacím řízení na střední školy a učiliště. Společně s rodiči řeší výchovné problémy.

Práci se žáky s individuálními vzdělávacími potřebami se věnuje speciální pedagog. Podílí se na vypracovávání individuálních vzdělávacích programů. Při jejich tvorbě spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou a střediskem výchovné péče. Na obsahu a plnění IVP jsou zainteresováni také vyučující, žáci a rodiče. Žákům se specifickými vývojovými poruchami učení (SVPU) se věnuje speciální pedagožka, která vyučuje český jazyk v tzv. „minitřídách“ vytvořených z dětí se SVPU z téhož ročníku.

V oblasti prevence sociálně-patologických jevů má metodik prevence vypracován Minimální preventivní program. Klade důraz na primární prevenci, dlouhodobější aktivity pro žáky, spolupráci s problémovými žáky a jejich rodiči, s nimiž komunikuje prostřednictvím internetu, třídních učitelů i osobně ve stanovených konzultačních hodinách. V případě potřeby využívá služeb organizací, které se zabývají prevencí sociálně-patologických jevů, a Policie ČR. Včasné řešení problémů přispívá k omezení kouření, záškoláctví, agresivity a jiných nežádoucích projevů, které byly ve škole v minulosti zaznamenány.

Rozdělení úkolů v oblasti výchovného poradenství mezi tři pedagogy je účelné, výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy na 1. stupni ZŠ

V rámci inspekční činnosti bylo na 1. stupni hospitováno celkem sedmáct vyučovacích hodin. Hospitace byly realizovány ve třinácti třídách 1. – 5. ročníku u patnácti učitelek.

Bezprostřední příprava učitelů na výuku byla odpovědná. Reálně stanovené vzdělávací cíle vycházely z probíraného tématu učiva a navazovaly na předchozí probíranou látku. Jejich přiměřenost vzhledem k vědomostem a dovednostem většiny žáků byla patrná z jejich plnění v průběhu vyučovacích hodin. V úvodu hodin učitelky konkretizovaly jaké vědomosti si mají žáci osvojit, procvičit či upevnit, méně pozornosti bylo věnováno získávání potřebných dovedností.

Příznivé personální obsazení na 1. stupni (požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost má třináct z patnácti hospitovaných učitelek) se pozitivně projevovalo zejména v oblasti věcné a odborné správnosti výuky, u některých vyučujících pak méně v oblasti jejího metodického vedení. S ohledem na personální podmínky je také zařazována dramatická výchova a volná dispozice, jejíž dotace je věnována ostatním předmětům učebního plánu. Odbornost speciálního pedagoga je vhodně využívána při vzdělávání žáků se SVPU.

Ve výuce pracovali žáci samostatně se schválenými učebnicemi, většinou správně a v požadovaném rozsahu plnili písemné úkoly v pracovních sešitech a nakopírovaných pracovních listech. Při práci s některými pomůckami neměli ještě žáci dostatečně upevněny potřebné dovednosti a pracovní návyky. Didaktická technika byla účelně využita ve dvou případech. Materiální vybavení specializované třídy, ve které probíhá výuka českého jazyka

žáků se specifickými vývojovými poruchami učení, je na vynikající úrovni. V běžné výuce však tito žáci speciální pomůcky nevyužívali.

Organizace výuky, užití formy a metody byly u jednotlivých vyučujících odlišné vzhledem k věku žáků a jejich možnostem, ale také vzhledem k pedagogickým zkušenostem a dovednostem jednotlivých vyučujících, jejich metodické zručnosti a kreativitě. Způsob organizace vyučovacích hodin odpovídal ve většině hospitovaných hodin pojetí výuky realizovaného vzdělávacího programu Obecná škola. V některých případech byl uplatněn klasický frontální způsob výuky, jenž byl méně efektivní. Promyšlená organizace většiny hospitovaných hodin se projevovala ve vhodně volené skladbě činností, které na sebe plynule navazovaly a byly velmi dobře motivačně propojeny. Střídáním pracovních činností se zařazenými dramatizačními, hrovými, soutěživými i relaxačními prvky a praktickou manipulací s učebními pomůckami předcházely učitelky stereotypnímu stylu práce, který byl evidentní v případě frontální výuky. Při zadávání úkolů respektovaly učitelky pracovní tempo žáků. Vzhledem k žákům talentovaným a k žákům se speciálními potřebami byla diferenciací v běžné výuce uplatňována ojediněle. V některých hodinách se žáci podíleli na vyvozování nového učiva, které bylo prezentováno ve vzájemných souvislostech s využitím mezipředmětových vztahů a praktických zkušeností žáků. Samostatnou práci zvládali žáci většinou velmi dobře, někdy s pomocí učitele. Skupinové činnosti byly v procesu učení vhodně zařazovány, žáci je zvládali s rozdílnou úspěšností, její výsledky však nebyly vždy účelně využívány (chyběla prezentace, vyhodnocení, diskuse). Ve vyučování byli žáci vedeni ke správné aplikaci získaných poznatků, k upevnování zručnosti v numerickém počítání, užívání správných algoritmů při početních výkonech, bylo rozvíjeno také logické myšlení a matematická představivost žáků při řešení slovních úloh, problémových i zábavných úkolů. V průběhu výuky prokazovali velmi dobré znalosti. Průběžnou individuální kontrolou získávaly učitelky přehled o míře zvládnutí učiva žáky. Zpětnou vazbu o své úspěšnosti měli žáci v případě provedené následné kontroly zadaného úkolu.

Nevýrazná vstupní motivace v některých hodinách se většinou míjela svým účinkem. Cíleně a účelně volená průběžná motivace vedla k získání pozornosti žáků pro školní práci, podporovala jejich aktivitu a úspěšnost v učení. Pochvala, povzbuzení a motivační hodnocení zejména u nejmladších žáků měly rovněž nezanedbatelný motivující efekt.

Ve sledovaných hodinách dominovala vzájemná komunikace mezi vyučujícími a žáky. Při skupinových činnostech probíhala vzájemná komunikace žáků v závislosti na formě zadaného úkolu. Pokud učitelé poskytovali žákům dostatečný prostor pro slovní vyjádření i souvislý mluvní projev, vyžadovali zdůvodňování myšlenkových postupů, užívání odborné terminologie a opravovali užívání nespisovných výrazů, podporovali tím rozvoj jejich komunikativních dovedností. Vyučovacím stylem, kterým většina učitelek ve výuce pracovala, rozvíjely mezi žáky pozitivní vztahy. Jejich verbální komunikace i neverbální projev měly u většiny z nich velmi dobrou úroveň.

Znalosti žáků byly v průběhu vyučování různými formami prověřovány. Průběžné slovní hodnocení jejich práce prováděly učitelky stručně, někdy formálně bez zdůvodnění. V některých třídách byl patřičně oceňován pokrok, snaha i úspěch jednotlivce. Udělená klasifikace nebyla vždy adekvátní výsledkům žákovy práce a jeho vynaloženému úsilí (známkování domácího úkolu, připraveného referátu). Celkové hodnocení aktivity, průběhu hodiny, splnění vzdělávacího cíle v závěru vyučovacích hodin prováděly učitelky samy většinou formálně, v ojedinělých případech společně se žáky. Vzájemné hodnocení i vlastní sebehodnocení žáků, které je výsledkem soustavné a cílené práce učitelky, bylo uplatňováno ojediněle.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech na 1. stupni ZŠ byly celkově velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy na 2. stupni ZŠ

V rámci inspekční činnosti bylo na 2. stupni hospitováno celkem 76 vyučovacích hodin s rozdílnou četností v jednotlivých předmětech. Hospitace byly realizovány ve všech třídách 6. – 9. ročníku u všech přítomných učitelů.

Český jazyk

Hospitované hodiny českého jazyka byly zaměřeny převážně na jazykovou složku předmětu, dvě hodiny byly literární.

Výuka je koordinována předmětovou komisí, která také vypracovává pro jednotlivé ročníky tematické plány učiva. Ty jsou však spíše formální, učitelé ne vždy respektují doporučené proporce složek předmětu, což porušuje kontinuitu učiva a návaznost mezi ročníky. Příprava na hodiny byla promyšlená především z hlediska vzdělávacího obsahu, méně se učitelé zamýšleli nad cíli v oblasti rozvoje žákovských kompetencí. Individuální přístup k žákům se SPVU a žákům integrovaným zajišťuje škola formou nepovinného předmětu *cvičení z českého jazyka*, který vyučují speciálně proškolené učitelky. Ve sledovaných hodinách českého jazyka jim individuální péče poskytována nebyla.

Ze čtyř vyučujících tři splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, jedna učitelka splňuje podmínky odborné způsobilosti, pedagogickou způsobilost má pro vyšší stupeň školy. Toto příznivé personální zajištění předmětu se pozitivně odrazilo zejména v odborné správnosti výuky, méně v metodickém vedení hodin. Cvičení z českého jazyka vyučuje začínající učitelka - speciální pedagožka, která nemá aprobaci pro český jazyk. Tato skutečnost spolu s malou zkušeností (není zajištěna pomoc uvádějícího učitele) částečně nepříznivě ovlivnila odbornou správnost výuky.

Ve třídách, kde probíhala výuka, jsou pouze sporadicky umístěny nástěnné tabule s gramatickými přehledy. Názornost výuky zajišťovaly především učebnice a čítanky, jimiž jsou žáci vybaveni. Ty byly nejčastěji doplněny křídou a tabulí, ojediněle též kopírovanými texty, několika knihami nebo slovníky. V jedné literární hodině byla použita videonahrávka, která měla především motivační efekt.

Organizace většiny mluvnických hodin se nijak výrazně nelišila. Byly založeny na frontálním postupu, při němž žáci pouze pasivně přijímali hotové poznatky. Jejich aktivita byla omezena na procvičování, které probíhalo buď samostatně písemně, nebo opět frontálně ústně, což bylo místy stereotypní, zdlouhavé a málo efektivní. To vedlo ke snížení pozornosti, prohloubení nezájmu žáků o vyučování a ke zvýšení nekázně. Pouze v jedné hodině, v níž žáci řešili test a svá řešení důsledně zdůvodňovali, byli zapojeni do činnosti po celou hodinu. Literární hodiny byly více zaměřeny na činnosti žáků, uplatnila se práce s textem a žáci byli vedeni k objevování souvislostí s dříve probraným učivem i ke konfrontaci se svými životními zkušenostmi.

Vstupní motivace se ve sledovaných hodinách vyskytla jen výjimečně, častěji byla nahrazena oznámením jejich obsahu. V průběhu hodin se učitelé snažili žákům učivo přiblížit poukazem na jejich vlastní kulturní zážitky a zkušenosti, na souvislosti s cizími jazyky nebo s dříve získanými poznatky. V části hodin však nebyli motivováni vůbec.

Vzhledem k zvoleným metodám převládaly v hospitovaných hodinách verbální aktivity učitelů. Komunikace probíhala výhradně v rovině učitel – žáci, nejčastěji formou řízeného rozhovoru nebo pokynů k práci. Učitelky se vesměs vyjadřovaly kultivovaně a příležitostně tak vedly i žáky. Ti však převážně pouze stručně, často jednoslovně, odpovídali na otázky a řešili cvičení z učebnice. Výjimečně měli možnost pracovat s jinými zdroji informací (slovníky), pro vzájemnou komunikaci mezi žáky nebyly vytvořeny podmínky. Poněkud více možností k vyjádření vlastního postoje měli žáci v literární výchově, ani tam však jich

nedokázali vhodně využít. Nedostatek prostoru k vyjádření v některých hodinách žáci kompenzovali nerespektováním pravidel chování, vyrušováním a nekázní.

Hodnocení žáků se ve většině hodin omezilo na souhlas či nesouhlas učitele s odpovědí žáka, na hodnocení správnosti, nikoli snahy nebo pokroku. Shrnutí učiva a zhodnocení práce žáků se vyskytlo jen v menší části hodin. Ostatní hodiny končily zadáním domácího úkolu, přesunutím práce do příští hodiny, nebo pouze zvoněním. Chyběla tak zpětná vazba, která by poskytla informaci o úspěšnosti procesu učení jak učitelům, tak i žákům samotným.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce byly celkově dobré.

Anglický jazyk

Probírané učivo ve všech sledovaných hodinách navazovalo na předcházející témata a korespondovalo s učebními osnovami. Výukové cíle byly stanoveny většinou přiměřeně věku a schopnostem žáků a v průběhu jednotlivých hodin byly postupně naplňovány. Většinou však byly formulovány příliš obecně, což neumožňovalo učitelkám hodnocení míry jejich naplňování v průběhu ani v závěru jednotlivých hodin. Při plánování výuky vyučující většinou nerespektovaly individuální vzdělávací potřeby žáků.

Výuku cizích jazyků ve škole zajišťuje pět vyučujících, z nichž tři svým vzděláním splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, avšak anglický jazyk má v aprobaci pouze jedna. Zbývající dvě učitelky svým vzděláním podmínky odborné a pedagogické způsobilosti nespĺňují. Tato nepříznivá situace v oblasti personálního zabezpečení výuky anglického jazyka se negativně promítala v kvalitě výuky, zejména po metodické stránce. Věcně a odborně bylo učivo v převážné části výuky interpretováno správně.

Naprostá většina hospitovaných hodin proběhla v kmenových třídách, které byly pro výuku anglického jazyka zcela nepodnětné. Chyběla v nich jakákoliv výzdoba, která by žáky motivovala ke studiu cizího jazyka. Materiální podpora v jednotlivých hodinách spočívala většinou ve využití učebnice, sešitu a magnetofonové nahrávky. V menší části hodin využívaly učitelky pro zpestření výuky vlastní pomůcky a materiály. V jedné hodině byl využit počítač na procvičování gramatiky.

V převážné části sledované výuky dominoval verbální projev učitelky, žáci se do procesu učení příliš nezapojovali, neměli možnost hledat vlastní postupy řešení, jen nečinně přijímali hotové předkládané informace. Vyučující většinou účelně využívaly frontální metody. Práce ve skupinách nebo ve dvojicích byla zařazována jen v malé míře. Ve všech hospitovaných hodinách byl kladen příliš velký důraz na zvládnutí gramatického a lexikálního učiva, málo pozornosti bylo věnováno komunikaci a vedení žáků k používání cizího jazyka v praktických situacích každodenního života. Převážná část sledované výuky byla vedena v mateřském jazyce, což nemotivovalo žáky k aktivnímu učení a narušovalo cizojazyčnou atmosféru ve třídě. Úkoly byly zadávány plošně, bez ohledu na rozdílné schopnosti jednotlivců. Tempo výuky i členění jednotlivých hodin byly přiměřené věku žáků. Většinou však nebyly zařazeny relaxační aktivity. V převážné části hospitované výuky pak vyučující pracovaly se žáky méně soustředěnými a efektivita učení byla na nižší úrovni.

Následkem chybějící vstupní motivace žáci pasivně přijímali předkládané informace a na získávání poznatků se většinou sami aktivně nepodíleli. Účinněji byla vyučujícími občas uplatněna motivace průběžná. Využitím praktických zkušeností žáků či objasněním možnosti aplikace probíraného učiva v praxi se v menší části hospitované výuky učitelkám podařilo vzbudit větší zájem žáků a úspěšnost jejich učení byla v těchto hodinách na vyšší úrovni. K týmové spolupráci žáci ve většině sledovaných hodin vedeni nebyli.

Dohodnutá pravidla chování a jednání byla ve všech hospitovaných hodinách učitelkami i žáky respektována. Komunikace mezi učitelkami a žáky byla vstřícná, založená na vzájemné

toleranci. Žákům však nebyl vytvořen téměř žádný prostor pro vyjadřování vlastních názorů nebo pro diskusi. V převážné části hospitované výuky převládá verbální projev vyučujících a na rozvoj komunikativních dovedností žáků byl kladen malý důraz.

Probrané učivo bylo většinou upevnováno formou společného frontálního opakování. Opakovací otázky vyučující pokládaly jasně, avšak neformulovaly je vždy s ohledem na pochopení širších souvislostí. Správné odpovědi či pokroky žáků byly oceňovány stručnou pochvalou. Klasifikace výkonů žáků byla objektivní, avšak málokdy zdůvodněná. Shrnutí probraného učiva či vyhodnocení míry naplnění výukových cílů, zhodnocení práce jednotlivců nebo vedení žáků k sebehodnocení a k hodnocení ostatních nebylo realizováno v žádné z hospitovaných hodin.

Průběh a výsledky vzdělávání v anglickém jazyce byly celkově na dobré úrovni.

Matematika

Plánování výuky vycházelo z časově rozvržených tematických plánů, které jsou předpokladem návaznosti učiva v jednotlivých hodinách. V 9. ročníku byla časová dotace hodin matematiky rozšířena o jednu hodinu v rámci disponibilní dotace. Většina učitelů byla na vyučování řádně připravena, pouze v jedné hodině nebyla vyučujícím promyšlena její náplň. Reálně stanovené výukové cíle, formulované spíše z hlediska činnosti učitele než z hlediska znalostí a dovedností žáků, se dařilo převážně naplňovat.

Vysoká míra kvalifikovanosti (z devíti učitelů, kteří matematice vyučují, pouze jeden nespĺňuje podmínky pedagogické způsobilosti) se příznivě promítala do věcné a odborné správnosti výuky. V oblasti jejího metodického vedení se vyskytly občasné drobné nedostatky.

Výzdoba většiny kmenových tříd zaměřená k předmětu přispívala k vytváření podnětného prostředí a zvýšení zájmu žáků o předmět. Ucelené řady učebnic a ve vyšších ročnících sbírky příkladů byly během výuky často využívány především k procvičování učiva. Názorné pomůcky byly využívány zřídka.

V hospitovaných hodinách zcela převažovala frontální výuka s občasným využitím řízeného rozhovoru. Převažující role učitele neumožňovala většině žáků aktivní zapojení do vyučování, ti často pouze pasivně přijímali nové poznatky. Jejich zájem o výuku zvyšovalo zařazování samostatných prací, v jejichž průběhu vyučující žákům poskytovali individuální pomoc, a práce ve dvojicích při rýsování na tabuli a výpočtu skutečných vzdáleností na mapách. Při rýsování byli žáci vedeni k přesnosti, což podporovalo zlepšení jejich dovedností. Prováděnou kontrolou získávali učitelé zpětnou vazbu o pochopení učiva a žáci o své úspěšnosti. V některých hodinách byla kvalitní práce s chybou. Účelně diferencovaná práce s žáky talentovanými i prospěchově slabšími nebo uplatňované alternativní řešení zadaných úkolů bylo vidět ojediněle. Výuka byla vedena odborně správně, žáci pracovali podle jasných a srozumitelných pokynů. Vyučující dbali na správné a přesné matematické vyjadřování a zápis úloh, postupně zvyšovali náročnost příkladů. K rozvoji logického myšlení a paměti přispívaly vhodně volené příklady a matematické rozcvičky. V některých hodinách byl vyučovací čas neefektivně využit zdlouhavým opisováním textů z tabule nebo méně promyšlenou organizací hodiny. Vyučující věnovali poměrně málo pozornosti zařazování relaxačních chviliek při zvyšující se únavě žáků.

K podnícení zájmu žáků o předmět došlo zařazením vstupní motivace v úvodu některých hospitovaných hodin. Aktivitu žáků v průběhu vyučování zvyšovalo obvykle řešení slovních úloh s praktickými aplikacemi získaných vědomostí a využití životních zkušeností žáků. Motivační pochvala za aktivitu a správné splnění úkolů se vyskytla spíše výjimečně.

Akceptováním dohodnutých pravidel chování byla v průběhu výuky navozena klidná pracovní atmosféra. Vztah mezi žáky a učiteli byl většinou založen na vzájemné důvěře a toleranci, vyučující respektovali osobnost žáků. Jednoslovné nebo velmi stručné odpovědi na otázky, především v průběhu řízeného rozhovoru, neposkytovaly vyučujícím zpětnou vazbu o hlubším pochopení učiva ve vzájemných souvislostech. V důsledku převažujícího verbálního projevu učitelů nebyl vytvářen dostatečný prostor pro rozvoj komunikativních dovedností žáků.

Předem oznámený způsob hodnocení některých samostatných prací působil pozitivně na aktivitu žáků v hodině. Občasná klasifikace byla objektivní, většinou zdůvodněná. Sebehodnocení žáků se vyskytlo v menší míře, k vzájemnému hodnocení žáci vedeni nebyli.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice měly dobrou úroveň.

Přírodopis, chemie, fyzika, zeměpis, informatika

Ve všech hospitovaných hodinách si učitelé stanovili reálné cíle, které většinou zohledňovaly znalosti a dovednosti, kterých měli žáci v průběhu výuky dosáhnout. Příprava učitelů na výuku byla důkladná a promyšlená. Méně pozornosti bylo věnováno diferenciaci výuky vzhledem k rozdílným vzdělávacím předpokladům jednotlivých žáků. Nové učivo bylo probíráno v návaznosti na předchozí témata.

Všichni učitelé, v jejichž hodinách se hospitace uskutečnily, prokázali potřebné odborné znalosti, což pozitivně ovlivňovalo kvalitu sledované výuky. Absence pedagogické způsobilosti u jedné učitelky informatiky, jedné učitelky přírodopisu a jedné učitelky zeměpisu neměla negativní vliv na kvalitu sledované výuky. Krátká pedagogická praxe učitelky chemie se projevila dílčími nedostatky v organizaci některých vyučovacích hodin.

Vnitřní vybavení odborných učeben bylo efektivně využito zejména ve výuce přírodopisu a informatiky. Prostředí kmenových tříd bylo pro výuku přírodovědných předmětů podnětné již méně. Názornost využitá ve výuce byla v potřebné míře zabezpečena vhodnými učebními pomůckami. Učitelé vedli žáky k dovednosti využívat i jiných zdrojů informací.

V hospitované výuce převažovaly frontální výukové postupy. Úvodní opakování, realizované převážně formou neadresně kladených otázek, prověřilo a prokázalo dobré znalosti zejména aktivních žáků. Výklad nového učiva přírodopisu, částečně i chemie byl veden dialogickou metodou s využitím pomůcek, přírodnin, učebnic, případně jiné literatury. Efektivitu výuky chemie často snižovala její malá názornost. V části výuky, kde učitelé spojili vhodnou motivaci s metodami aktivního učení (skupinové činnosti, samostatná práce s přírodninami a pomůckami, demonstrační pokusy), byli žáci aktivizováni a snadněji si osvojovali nové učivo. Společně vyvozovali spolu s učitelem poučky a pravidla. Byli vedeni ke zdůvodňování svých tvrzení, čímž učitelé cíleně rozvíjeli jejich logické uvažování. Kooperativní metody a formy práce našly uplatnění při praktických činnostech ve dvou hodinách přírodopisu. V informatice bylo nové učivo žákům často předkládáno formou faktů, které žáci vzápětí ověřovali. Každý žák pracoval vlastním tempem podle jasných a srozumitelných pokynů. Ve všech hospitovaných předmětech měli žáci možnost využít dříve získané vědomosti a zkušenosti. Během samostatné práce učitelé kontrolovali činnost žáků a zabezpečovali si tak zpětnovazební informaci o míře pochopení učiva jednotlivci. O efektivitě výuky nejvíce rozhodovala míra učitelovy snahy upevnit probírané učivo a získat účinnou zpětnou vazbu. Tempo výuky bylo přiměřené, umožňovalo i prospěchově slabším žákům průběžně a aktivně pracovat. Učitelé předcházeli nadměrné ztrátě pozornosti žáků častým střídáním činností a vhodnou motivací.

Aktivitu žáků více podporovala motivace průběžná společně se schopností učitelů využívat při výkladu znalostí a zkušeností žáků z běžného života. Ve výuce přírodopisu, na rozdíl od

výuky chemie, byli žáci značně motivováni její názorností (využití trojrozměrných pomůcek, odborných publikací a poznatků z uskutečněné exkurze), ojediněle i možností praktické aplikace probíraného učiva nebo aktuálností sdělovaných informací. V řadě sledovaných hodin byla významným motivujícím prvkem také osobnost učitele, případně jeho zájem o předmět a hluboké odborné znalosti.

Komunikace mezi učiteli a žáky byla založena na vzájemném respektu a dodržování stanovených pravidel jednání. V menší části hospitované výuky hromadné odpovědi žáků na neadresně kladené otázky učitelů neumožňovaly soustavné rozvíjení jejich komunikativních dovedností. Cílená komunikace a interakce mezi žáky byla zaznamenána pouze v některých sledovaných hodinách.

Nejčastěji užívanou formou hodnocení žáků byla pochvala, ocenění za určitý pokrok či mimořádný výkon. Pozitivní hodnocení žáků přispívalo k jejich aktivitě pouze v některých hodinách. Klasifikované zkoušení bylo prováděno pouze ojediněle. Udělená klasifikace byla objektivní a učitelem zdůvodněná. K vzájemnému hodnocení výkonu spolužáka včetně jeho zdůvodnění a k sebehodnocení byli žáci vedeni spíše sporadicky.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech měly celkově velmi dobrou úroveň.

Dějepis

Stanovené vzdělávací cíle vycházely z probíraného tématu učiva, byly přiměřené vzhledem ke schopnostem žáků. Probírané učivo vždy vhodně navazovalo na předcházející hodiny.

Pedagogická i odborná způsobilost vyučujících pozitivně ovlivňovala kvalitu sledované výuky.

Při výkladu nového učiva a při samostatné práci byly vhodně využívány učebnice, atlasy, nástěnné mapy, modely staveb, pohlednice, historické obrazy, video. Pomůcky (staré zbraně, části oděvu), které si žáci vyrobili sami, následně velmi vhodně využili v didaktické hře.

Ve vyučovacích hodinách převládal výklad učitele, který žáci doplňovali vyhledáváním dalších informací z učebnice a mapy. Při této činnosti pracovali ve skupinách. Vhodnou formou byl v průběhu vyučování zařazen kvíz, při němž žáci odpovídali velmi dobře na kladené otázky týkající se historického učiva. Zdařilým uplatněním mezipředmětových vztahů při probírání nového učiva byli žáci zároveň vhodně motivováni. Průběžnou motivaci posilovali vyučující svými odbornými znalostmi. Svůj zájem o probírané téma projevovali žáci častými dotazy a vhodně připravenými referáty. Do vyučovacích hodin byla většinou účelně zařazována také relaxační činnost. Pouze v jedné hodině nereagovala vyučující na únavu žáků včas, což se projevilo jejich zvýšenou nekázní a nesoustředěností.

Komunikace mezi žáky a učiteli probíhala klidně a věcně, stanovená pravidla chování byla žáky většinou akceptována. Náhodné problémy mezi dvěma žáky vyučující velmi taktně vyřešila. Rozvíjení komunikativních dovedností žáků věnovali menší pozornost.

Znalosti žáků byly prověřovány ústním zkoušením na začátku každé hodiny. Vyučující objektivně hodnotili jejich výkon a zdůvodnili klasifikaci. V průběhu hodin byli žáci pozitivně hodnoceni také za samostatnou práci a připravené referáty. V závěru každé hodiny shrnuli vyučující probírané učivo, vystihli klady a nedostatky práce žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v dějepisě byly velmi dobré.

Občanská a rodinná výchova

Stanovené cíle vyučovacích hodin vycházely z požadavků učebních osnov. Žáci byli většinou seznamováni s tématem učiva a postupem v hodině. Příprava učitelů na výuku byla zpravidla organizačně a obsahově dobře promyšlená.

Absence pedagogické způsobilosti u tří vyučujících neměla negativní vliv na kvalitu výuky. Naopak znalosti a dovednosti získané dalším vzděláváním v oblasti nových forem a metod většinou pozitivně ovlivnily její efektivitu.

Výuka probíhala v kmenových učebnách bez podnětných prvků pro výuku předmětu. Rodinná výchova v 7. ročníku byla vyučována ve cvičné kuchyni. Žáci měli k dispozici učebnice, učitelé využívali také obrazové materiály, literaturu, pracovní texty nebo pomůcky potřebné k aktualizaci učiva. Materiální zajištění výuky bylo dobré.

Volba metod a forem práce ve vyučovacích hodinách byla u jednotlivých učitelů odlišná. Ve vyučování zpracovávali žáci samostatně zadané úkoly, spolupracovali ve dvojicích, společně řešili modelové ekonomické situace a diskutovali. Pedagogové vedli žáky k vytváření postojů, k posuzování a hodnocení okolní reality a vybraných životních situací, případně k posuzování práv žáků ve školním řádu. V těchto hodinách docházelo ke střídání činností žáků, učitelé využívali cíleně jejich aktivity, zařazovali také individuální metody práce s některými žáky. Frontální metody práce s převládající slovní aktivitou učitele, řízený rozhovor, diktování zápisů do sešitů byly méně efektivní. Jen někteří vyučující provedli závěrečné shrnutí učiva a zhodnotili plnění stanovených vzdělávacích cílů. Organizace výuky měla vzhledem k naplňování vzdělávacích cílů ojediněle vynikající úroveň, někdy však vykazovala pouze vyhovující kvalitu.

Motivace stimuluje žáky v průběhu vyučovacích hodin k aktivnímu učení byla většinou účinná a pro žáky povzbudivá. Ke zvýšení zájmu o probírané učivo přispívalo využití ukázek z literatury a časopisů, praktických příkladů a vlastních zkušeností žáků i mezipředmětových vztahů.

Žáci uměli naslouchat a pracovat podle pokynů učitelů. Podle zvolených metod a forem učebních činností se odvíjela komunikace a spolupráce učitelů a žáků v hodinách. V případě frontální výuky měli žáci malou možnost komunikovat a vyjadřovali se pouze na pokyn učitele. V některých hodinách mohli však vyjádřit svůj názor a diskutovat. Vzájemná komunikace žáků byla podporována při týmových činnostech.

V převážné většině hodin žáci nebyli za své výkony a osvojené dílčí znalosti slovně hodnoceni. Pouze při opakování učiva v úvodní části vyučovacích hodin někteří učitelé hodnotili znalosti žáků klasifikací, avšak bez jejího zdůvodnění. Hodnocení dosahovaných dovedností a případných sociálních kompetencí a sebehodnocení žáků bylo zařazováno výjimečně. Případné nevhodné projevy v chování žáků pedagogové řešili značně rozdílně, na jedné straně objektivním hodnocením s pomocí ostatních žáků, na druhé straně ne zcela vhodným nepedagogickým způsobem (zápisem poznámky do žákovské knížky a pedagogického deníku nebo vyhrůzkou poznámky).

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v občanské a rodinné výchově byly celkově dobré.

Hudební výchova

Bezprostřední příprava obou učitelů na výuku byla velmi pečlivá a promyšlená. Konkrétně stanovené výukové cíle byly ve sledovaných hodinách postupně naplňovány a byly přiměřené aktuálnímu stavu třídy. Ojediněle byly stanoveny poněkud obecně, což ztěžovalo kontrolu

míry jejich naplnění v průběhu i v závěru hodiny. Probírané učivo logicky navazovalo na předcházející témata.

Ze dvou pedagogů vyučujících hudební výchovy na 2. stupni splňuje svým vzděláním podmínky odborné a pedagogické způsobilosti jen jeden. Odborná zdatnost obou a jejich mimořádné zaujetí pro hudbu však měly na kvalitu výuky a na motivaci žáků výrazně pozitivní vliv.

V hospitovaných hodinách byly pro podporu názornosti výuky často a účelně využívány vhodné učebnice, poslech hudebních děl, praktické ukázky skladeb a písní, orffovské nástroje, kytara a piano.

Výuka hudební výchovy byla řízena jasně a srozumitelně. Zastoupení aktivních a pasivních činností bylo ve všech sledovaných hodinách vyvážené, stejně jako zastoupení pěveckých, instrumentálních a poslechových aktivit. Vyučující účelným využitím frontálního stylu výuky systematicky rozvíjeli u žáků rytmické a intonační dovednosti, harmonické citění, hudební představivost, upevňovali dovednost jednohlasého i vícehlasého zpěvu s doprovodem i bez doprovodu, hru na orffovské nástroje a učili je formulovat hodnotící soudy o slyšeném hudebním projevu. Pěvecké, instrumentální a poslechové činnosti v jednotlivých hodinách byly vhodně a nenásilně provázány. Vyučující poutavou a motivující formou vedli žáky k získávání poznatků z dějin světové i české hudební kultury, k porozumění hudebně-vyjadřovacím prostředkům a k pochopení společenské funkce hudby.

Ve všech hodinách hudební výchovy byla velmi efektivně uplatňována motivace vstupní i průběžná. Žáci byli aktivní, spolupracovali s vyučujícími, zapojovali se do procesu učení a většina z nich projevovala zájem o probírané učivo. Úspěšnost učení se žáků byla na vysoké úrovni. V menší míře byli vedeni k týmové spolupráci.

Vztahy mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem byly vstřícné a přátelské, založené na vzájemné toleranci a úctě. Dohodnutá pravidla chování a jednání byla ve všech sledovaných hodinách oboustranně respektována. Žáci mohli vyjadřovat vlastní názory a pocity, byli vedeni k vzájemnému respektu a k diskusi o svých zážitcích ze slyšené hudby.

Učivo bylo ve všech hodinách upevňováno prostřednictvím společného, většinou frontálního, opakování, které bylo cíleně provázáno s vyvozováním nového učiva. Opakovací otázky byly vždy zaměřeny na pochopení širších souvislostí. Výrazným motivačním prvkem ve všech hodinách byly časté slovní pochvaly a ocenění snahy a pokroku, což podporovalo zájem žáků o aktivní účast ve vyučovacím procesu. Při hodnocení učitelé respektovali individuální dispozice žáků, přihlíželi k jejich přístupu k celému komplexu hudebních činností a k jejich úsilí o co nejlepší výsledek.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětu hudební výchova byly celkově vynikající.

Tělesná výchova

Stanovené výukové cíle odpovídaly aktuálnímu složení tříd, vycházely ze znalostí tělesné zdatnosti žáků a v průběhu vyučovacích hodin se je dařilo převážně naplňovat.

Oba učitelé svým vzděláním splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, což se příznivě projevilo především v odborném vedení výuky.

Výuka probíhala ve dvou tělocvičnách, které velikostí i vybavením umožňovaly realizovat naplánované činnosti. Tělovýchovné nářadí i náčiní bylo v průběhu sledovaných hodin efektivně využíváno.

Průběh a organizace výuky byly převážně založeny na aktivních činnostech žáků. Během nástupu při zahájení vyučovacích hodin byli žáci obvykle seznámeni s jejich průběhem a

stanovenými výukovými cíli. Na rozcvičení se v polovině hospitovaných hodin podíleli žáci, kteří tyto činnosti vedli. Byli tak vedeni k samostatnosti v rozhodování i vedení spolužáků. Časté střídání pohybových činností, cvičení s náčiním i na nářadí, zařazování soutěží a turnajů družstev v míčových hrách i možnost sledovat předvádění úkonů učitelkou zvyšovalo aktivitu žáků a jejich zájem o výuku. Většina z nich prokazovala velmi dobré dovednosti při gymnastických cvicích, nácvičování míčových her a průpravě rozvíjející rychlost. Drobné nedostatky se vyskytly při praktickém uplatnění nacvičených dovedností během turnajových utkání družstev v košíkové. Vyučující dbali na bezpečnost žáků, při složitějších úkonech jim poskytovali záchranu, nepřeceňovali jejich síly a dávali jim možnost odhadnout své schopnosti. Tempo výuky bylo voleno s ohledem na tělesné možnosti žáků. Vyučující vyváženě zařazovali relaxační chvílky, uvolňovací cviky, vydýchání i další odpočinkové činnosti.

V průběhu hospitovaných hodin učitelé často individuálně pracovali se žáky, podíleli se na odstraňování nedostatků a upozorňovali na nejčastější chyby. Aktivitu žáků zvyšovaly soutěže družstev a utkání v míčových hrách. Pokud byli žáci pozitivně povzbuzováni a chváleni za provedené úkony, výrazně se projevil jejich zájem o výuku.

Ve většině sledovaných hodin žáci respektovali dohodnutá pravidla chování. K jejich vzájemné komunikaci a spolupráci docházelo především při soutěžích a činnostech v družstvech. Vztah vyučující k žákům byl v jednom případě založen na důvěře a vzájemném respektu, ve druhém případě byl však negativně ovlivněn ne příliš vhodnou komunikací učitele vůči žákům.

V průběhu výuky prováděli vyučující občasné všeobecné hodnocení předvedených výkonů žáků. V případě realizované soutěže mezi družstvy neproběhlo její důsledné vyhodnocení. Žáci však dokázali velmi pěkně spontánně ohodnotit předvedené cviky a zlepšení spolužáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v tělesné výchově měly velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola výsledky vzdělávání žáků průběžně zjišťuje. Využívá k tomu komerčních testů všeobecných studijních předpokladů žáků i vlastní prověrky. Cíleně v průběhu školního roku zjišťuje úroveň znalostí žáků, kteří hodlají dále studovat. Pravidelně jsou zadávány čtvrtletní písemné práce z českého jazyka a matematiky. Výsledky jsou vyhodnocovány na jednáních předmětových komisí, v závěru každého klasifikačního období pak na jednání pedagogické rady. Celkové hodnocení úrovně výsledků vzdělávání a výchovy prováděné v závěru a opakovaně pak na začátku školního roku je využíváno k vzájemnému srovnání.

Zjištěné výsledky škola zatím důkladněji neanalyzuje, opatření vedoucí ke zlepšení stavu jsou tím méně efektivní a účinná.

Celkově měl průběh vzdělávání a výchovy v základní škole ve sledovaných předmětech velmi dobrou úroveň.

HODNOCENÍ SOUČÁSTÍ ŠKOLY/ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Školní družina

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací práce

Z výchovně-vzdělávacích činností byly v době inspekce sledovány ve všech odděleních odpolední odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti.

Personální zabezpečení výchovně-vzdělávací práce v družině je velmi dobré. To se pozitivně odrazilo ve sledovaných volnočasových aktivitách, které byly věcně a odborně dobře prezentovány.

Sledované odpočinkové a zájmové aktivity probíhaly v jednotlivých odděleních, v kmenových třídách 1. stupně. Při odpočinkové činnosti se využívaly většinou relaxační kouty k tomuto účelu přizpůsobené. Pro zájmové činnosti byl ve třídách žákovský nábytek vhodně uspořádán. Některé aktivity byly zařazeny do dobře vybavených prostor školního klubu, který družina také využívá. Rekreační činnosti se uskutečnily venku ve sportovním areálu školy. Ve sledované výchovně-vzdělávací práci vychovatelky využívaly hry, drobné hračky a stavebnice a pomůcky pro pracovní a hudební zájmové činnosti.

V rámci odpočinkových a rekreačních činností byly vychovatelkami zvoleny vhodné metody a formy s dostatečným časem pro spontánní aktivitu a s možností individuální volné činnosti, tj. hry podle volby dětí s tradičními stolními hrami nebo volná činnost ve skupině v lavicích nebo na koberci. Pro rekreační činnosti vychovatelky volily pohybové a soutěživé hry venku ve sportovním areálu.

Zájmové činnosti pracovní byly zaměřeny na rozvíjení manipulačních dovedností, hudební na rozvoj smyslového vnímání a hudebního cítění. V obou aktivitách mohly děti uplatnit své nápady, projevovaly svobodně své pocity a vlastní názor. Tvořivé činnosti vzhledem k malému vybavení materiálem a pomůckami nebyly zařazeny. Způsob provedení aktivit byl připravený a promyšlený, metodicky správný. Činnost žáků však byla částečně ovlivněna vymezeným časem.

Režimové momenty se zařazovaly účelně, pokyny vychovatelek byly jasné a srozumitelné. Při přechodech dětí do šaten a do jídelny na oběd i při sportovních činnostech byla bezpečnost žáků dobře zajištěna.

Motivací, která byla vhodně využívána v úvodu a v průběhu všech aktivit, se dařilo trvale udržovat zájem všech žáků.

Sociální vztahy žáků v odděleních byly přátelské, děti si pomáhaly, soutěžily spolu, uměly se tolerovat. Vychovatelky je vedly k vzájemnému respektu, nežádoucí projevy u dětí citlivě řešily. Děti měly dostatek prostoru pro vyjádření vlastního názoru a vlastní komunikaci při činnostech, což podporovalo rozvoj jejich komunikativních dovedností. Při hodnocení využívaly vychovatelky nejčastěji pochvaly.

Celkové hodnocení průběhu a výsledků výchovně-vzdělávací práce ve školní družině bylo velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Ve škole byla v době inspekce provedena souběžně tematicky zaměřená inspekce na „Výchovu a vzdělávání k lidským právům a toleranci“. Výsledky budou zpracovány v celostátním měřítku a zveřejněny v souhrnné zprávě.

2. Údaje uvedené v posledním vydaném rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 20 258/03-21 ze dne 4. 11. 2003 jsou v souladu s údaji ve *Zřizovací listině* vydané MČ Brno-Nový Lískovec dne 14. 12. 2001 včetně *Dodatku č. 1* ze dne 4. 9. 2003.
3. Při ZŠ pracuje dobrovolné občanské sdružení Házenkářský školní oddíl. Jeho cílem je nabídnout školní mládeži účelné využití volného času formou přitažlivé sportovní činnosti. Pod vedením kvalitních trenérů z oddílu házené v Brně-Bohunicích dosahují jejich svěřenci výrazných úspěchů v republikových (účastní se soutěží organizovaných Českým svazem házené) i mezinárodních soutěžích. V rámci ČR patří mezi nejlepší a nejúspěšnější oddíly.
4. Škola nabízí žákům velký výběr zájmových kroužků a nepovinných předmětů. Žáci mohou uplatnit své dovednosti v divadelním a vokálně-instrumentálním souboru „Převážně-svázně. Oba soubory své výsledky prezentují na veřejnosti. Vokálně-instrumentální soubor dosáhl vynikajícího úspěchu v celorepublikovém měřítku. Úroveň ekologické výchovy na škole zvyšuje spolupráce s ekologickými útvary v Brně včetně vlastních aktivit, např. příprava projektu „Sen o Brně“ týkající se sběru a recyklace surovin. Škola oceňuje účast žáků v soutěžích a olympiádách. Mimoškolní aktivity připravují a organizují nejen zaměstnanci školy, ale i žáci prostřednictvím Collegia žáků (sdružení žáků tvořené zástupci z řad žáků 3. – 9. ročníku).

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí Školského úřadu Brno-město Č. j. BM0009/230, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 25. 9. 2000*
2. *Rozhodnutí MŠMT č. j. 20 258/03-21, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 4. 11. 2003*
3. *Zřizovací listina Městské části Brno-Nový Lískovec ze dne 14. 12. 2001*
4. *Dodatek č.1 ke zřizovací listině ze dne 4. 9. 2003*
5. *Třídni knihy všech tříd ve školním roce 2003/2004*
6. *Třídni knihy všech tříd 6. a 7. ročníku ve školním roce 2000/2001, třídni knihy všech tříd 8. ročníku ve školním roce 2002/2003*
7. *Třídni výkazy všech tříd ve školním roce 2003/2004*
8. *Katalogové listy žáků ve školním roce 2003/2004*
9. *Evidence žáků školy ve školním roce 2003/2004*
10. *Záznamy o práci v nepovinných předmětech a zájmových útvarech ve školním roce 2003/2004*
11. *Vnitřní řád školy Základní škola Svázná 9, Brno ze dne 1. září 2003*
12. *Personální dokumentace (doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání, pracovní náplně) všech pedagogických zaměstnanců vyučujících v základní škole ve školním roce 2003/2004*
13. *Rozvrh hodin podle tříd pro 1. - 9. ročník ve školním roce 2003/2004*
14. *Rozvrh hodin podle učitelů vyučujících ve třídách a vyučovacích hodinách školní rok 2003/2004*
15. *Záznamy z jednání pedagogických rad ve školním roce 2002/2003, 2003/2004*
16. *Osobní dokumentace žáků s postižením*

17. Kniha úrazů
18. Přehled výchovně-vzdělávací práce I. – VI. oddělení školní družiny ve školním roce 2003/2004
19. *Docházkový sešit školní družiny* platný pro školní rok 2003/2004
20. *Zápisní lístky* žáků docházejících do školní družiny ve školním roce 2003/2004
21. *Řád školní družiny* platný ve školním roce 2003/2004
22. *Zápisy z provozních porad* ve školním roce 2003/2004
23. *Režim dne školní družiny* na školní rok 2003/2004
24. *Rámcový roční plán práce školní družiny pro školní rok 2003/2004*
25. *Týdenní plány* oddělení školní družiny ve školním roce 2003/2004
26. *Přímá výchovná práce vychovatelek* – rozpis na školní rok 2003/2004
27. *Záznamy o práci metodického sdružení školní družiny* na školní rok 2003/2004
28. *Plán metodického sdružení školní družiny* na školní rok 2003/2004
29. *Plán školení metodického sdružení vychovatelek školní družiny* na školní rok 2003/2004
30. *Provozní řád herny školní družiny č. 1 a 2* pro školní rok 2003/2004
31. *Provozní řád školní družiny při pobytu dětí venku* platný pro školní rok 2003/2004
32. *Pohotovost vychovatelek školní družiny* ve školním roce 2003/2004
33. *Pracovní plán školy* na školní rok 2003/2004
34. *Organizační řád Základní školy Svážná 9 v Brně* s účinností od 1. 9. 2003
35. *Vnitřní klasifikační řád ZŠ Svážná 9, Brno* s platností od 20. ledna 2002
36. *Provozní řád Základní školy Svážná 9, 634 00 Brno včetně příloh* s platností od 1. 9. 2003
37. *Výroční zpráva ZŠ Svážná 9, 634 00 Brno za školní rok 2002/2003* (bez uvedení data)
38. *Tematické plány učiva hospitovaných předmětů* platné ve školním roce 2003/2004
39. *Začlenění tematiky „Ochrana člověka za mimořádných situací“ do výuky na ZŠ Brno, Svážná 9* platná pro školní rok 2003/2004
40. *Minimální preventivní program školy* pro školní rok 2003/2004 ze dne 5. září 2003
41. *Hodnocení minimálního preventivního programu za školní rok 2002/2003*
42. *Činnost výchovného poradce pro oblast poruch chování a poruch učení pro 2. stupeň ZŠ*
43. *Plány vzdělávání učitelů* pro školní rok 2003/2004 zpracované předmětovými komisemi a metodickými sdruženími
44. *Kriteria pro vyplácení osobních příplatků a odměn na ZŠ Svážná 9, 634 00 Brno* ze dne 1. září 2003
45. *Záznamy ze schůzek předmětové komise ČJ, D, OV, RV, HV, VV* konané ve školním roce 2003/2004
46. *Záznamy ze schůzek metodického sdružení 1. stupně ZŠ*
47. *Vzorek sešitů a žákovských knížek žáků hospitovaných tříd*
48. *Písemné práce žáků vypracované v českém jazyce* ve školním roce 2003/2004
49. *Inspekční zpráva Čj.: 122 367/98 – 11086* ze dne 17. prosince 1998
50. *Podkladová inspekční dokumentace základní školy*

ZÁVĚR

Velmi dobré personální podmínky pozitivně ovlivňují kvalitu výuky především po stránce odborné, méně již po stránce metodické. Organizace provozu školy je velmi dobře zajištěna. Vedení a motivování zaměstnanců není věnována systematická pozornost. Další vzdělávání pedagogických pracovníků vychází především ze zájmu jednotlivých zaměstnanců. Je vedením školy podporováno a umožňováno, avšak získané poznatky nejsou vždy promyšleně využívány ke zkvalitnění výchovně-vzdělávací práce školy.

Velmi dobré materiální podmínky, které umožňují realizovat zvolené vzdělávací programy, nejsou ve všech předmětech využívány účelně tak, aby podporovaly efektivní vzdělávání a výchovu.

Obsah hospitovaných vyučovacích hodin všech sledovaných předmětů byl plánován a připravován v souladu s deklaroványými učebními dokumenty. Organizace výuky, používané metody a formy práce byly přiměřené vyučovacím cílům a potřebám žáků. Na 1. stupni převažuje komunikativní pojetí výuky s využitím prvků dramatické výchovy. Při plnění vzdělávacího programu na 2. stupni ZŠ je pozornost pedagogů více zaměřena na plnění cílů poznávacích, méně již cílů hodnotových.

Školní družina poskytuje žákům potřebné podmínky a prostor pro organizaci účelného využívání jejich volného času v době mimo vyučování. I přes ne zcela optimální materiální vybavení slouží účelu, pro který byla zřízena.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Danuše Pytelová	Pytelová, v. r.
Členové týmu	PhDr. Helena Kneselová, CSc.	Kneselová, v. r.
	Mgr. Zdeňka Nešetřilová	Nešetřilová, v. r.
	PhDr. Renáta Ševčíková	Ševčíková, v. r.
	PhDr. Hana Štrajtová	Štrajtová, v. r.
	RNDr. Jaroslav Honza, CSc.	Honza, v. r.
	Mgr. Ladislav Fiala	Fiala, v. r.
	Mgr. Jaroslav Krška	Krška, v. r.
	Eva Hrnčířová	
	Zdeňka Kociánová	

V Brně dne 17. prosince 2003

Datum převzetí inspekční zprávy: 19. prosince 2003

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Marie Vaňková

Vaňková, v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, PaedDr. Danuše Pytelová, Křížová 22, 603 00 Brno. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004-02-02	12-1040/04/09-952
Zřizovatel	2004-02-02	12-1040/04/09-952
Rada školy	2004-02-02	12-1040/04/09-952

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.